

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Київ

17 вересня 2020 р.

№ 37-рк

Товариству з обмеженою
відповідальністю «ЄВРО-
РЕКОНСТРУКЦІЯ»

Про здійснення заходів, спрямованих
на запобігання порушенням
законодавства про захист
економічної конкуренції

Антимонopolний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства від 30.07.2020 № 128-01/303-п,

ВСТАНОВИВ:

- (1) Основні правові засади діяльності суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання та захисту прав споживачів визначаються, зокрема, Законами України «Про теплопостачання» (далі – Закон про теплопостачання), «Про житлово-комунальні послуги», Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630 (далі – Правила надання послуг), Правилами надання послуг з постачання теплової енергії і типових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 830 (далі – Правила постачання теплової енергії).
- (2) Законом про теплопостачання передбачено, що державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах формування цінової та тарифної політики, забезпечення захисту прав та інтересів споживачів, взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату, встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання.
- (3) Згідно із Законом про теплопостачання:
  - споживач теплової енергії – фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору;
  - постачання теплової енергії (теплопостачання) – господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.
- (4) Відповідно до статті 24 Закону про теплопостачання споживач теплової енергії має право, зокрема, на отримання інформації щодо якості теплопостачання, тарифів, цін,

- порядку оплати, режимів споживання теплової енергії, отримання обсягів теплової енергії згідно з параметрами відповідно до договорів та стандартів.
- (5) Основними обов'язками споживача теплової енергії є, зокрема:
- здійснювати щомісячно оплату теплопостачальній організації за фактично отриману теплову енергію (стаття 19 Закону про теплопостачання);
  - своєчасне укладення договору з теплопостачальною організацією на постачання теплової енергії (стаття 24 Закону про теплопостачання);
  - додержання вимог договору та нормативно-правових актів (стаття 24 Закону про теплопостачання).
- (6) Відповідно до статті 25 Закону про теплопостачання, теплопостачальні, теплотранспортні і теплогенеруючі організації зобов'язані:
- при зміні тарифів/цін на теплову енергію повідомляти споживача письмово або в засобах масової інформації в порядку, встановленому законодавством (стаття 25 Закону про теплопостачання);
  - забезпечувати надійне постачання обсягів теплової енергії відповідно до умов договору та стандартів.
- (7) Відповідно до статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції від 24 червня 2004 року № 1875-IV) (далі - Закон № № 1875) до комунальних послуг, зокрема, належать послуги з централізованого опалення.
- (8) Відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, регулюються Правилами надання послуг, зі змінами, та Правилами постачання теплової енергії.
- (9) Відповідно до Правил надання послуг, зі змінами, споживачеві послуги з централізованого опалення надаються згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання відповідних послуг.
- (10) Основними споживачами послуг з централізованого опалення є фізичні особи, які попередньо уклали в установленому Законом № 1875 порядку з товариством з обмеженою відповідальністю «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» (далі – ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ», Товариство) договори про надання послуги з централізованого опалення.
- (11) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції від 9 листопада 2017 року № 2189-VIII) (далі – Закон № 2189) виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору.
- (12) Згідно зі статтею 5 Закону № 2189 до комунальних послуг, зокрема, належать послуги з постачання теплової енергії.
- (13) З 01 травня 2019 року в повному обсязі було введено в дію Закон № 2189.
- (14) Із цієї дати визнано таким, що втратив чинність, Закон № 1875.
- (15) Водночас прикінцевими та перехідними положеннями Закону № 2189, зі змінами, було передбачено, що від моменту введення в дію Закону № 2189 (01.05.2019) до моменту укладення між виконавцями комунальних послуг та співвласниками багатоквартирних будинків договорів про надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води (01.05.2020), чинні договори про надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, укладені до введення в дію цього Закону № 2189 (тобто до 01.05.2019), зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладених за правилами, визначеними Законом № 2189.
- (16) Тобто, договори про надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води мали бути укладені між споживачами та виконавцями комунальних послуг протягом одного року з дати введення в дію Закону № 2189 (тобто до 01.05.2020).

- (17) Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» до Закону № 2189 були внесені зміни, згідно з якими не пізніше як протягом п'яти місяців з дня завершення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України, співвласники багатоквартирних будинків незалежно від обраної ними форми управління багатоквартирними будинком зобов'язані прийняти рішення про модель організації договірних відносин з виконавцями комунальних послуг, а виконавці комунальних послуг – укласти з такими співвласниками договори про надання відповідних послуг відповідно до обраної співвласниками моделі організації договірних відносин. У разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі організації договірних відносин з виконавцем комунальної послуги протягом п'яти місяців з дня завершення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), між виконавцем та кожним співвласником укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги.
- (18) Отже, обов'язок укладення між виконавцем комунальної послуги та співвласником багатоквартирного будинків нових договорів про надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води відтермінується до завершення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19).
- (19) З огляду на вищенаведене, до моменту укладення нових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії, споживачам категорії населення нарахування плати за послуги з централізованого опалення здійснюватиметься відповідно до договорів, укладених до 01.05.2019.
- (20) Відповідно, до таких споживачів застосовуватимуться тарифи на послуги з централізованого опалення, встановлені уповноваженими органами до 01.05.2019.
- (21) Відповідно до пункту 5 Правил постачання теплової енергії виконавець забезпечує постачання теплоносія відповідно до цих Правил та умов договору про надання послуги з постачання теплової енергії.
- (22) Відповідно до пункту 32 Правил постачання теплової енергії ціною (вартістю) послуги є встановлений відповідно до законодавства тариф на теплову енергію для споживача, який визначається як сума тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.
- (23) Відповідно до пункту 49 Правил постачання теплової енергії виконавець зобов'язаний, зокрема:
- готувати та укладати із споживачем договір про надання послуги відповідно до обраної споживачем моделі договірних відносин;
  - без додаткової оплати надавати в установленому законодавством порядку необхідну інформацію про ціни/тарифи, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання та порядок надання відповідної послуги, а також про її споживчі властивості та іншу інформацію, передбачену законодавством.
- (24) Відповідно до пункту 10 Правил постачання теплової енергії, способами, що гарантують доведення інформації до споживача, є розміщення оголошень на офіційному веб-сайті виконавця (за наявності), у під'їзді на дошці оголошень (за наявності) та в особистому електронному кабінеті споживача (за наявності) або інформування споживача за допомогою засобів зв'язку, електронної пошти, номер/адресу яких зазначено споживачем у договорі.
- (25) До споживачів у багатоквартирному будинку така інформація додатково доводиться шляхом розміщення відповідних оголошень на дошках оголошень, що розташовані у місцях загального користування такого будинку або на його прибудинковій території.

- (26) Отже, нормативно-правовими актами передбачені обов'язки виконавців комунальних послуг у частині інформування споживачів про порядок надання відповідних послуг, їх оплату та з організації укладення відповідних договорів.
- (27) Відповідно до законодавства тарифи на комунальні послуги (послуги з централізованого опалення/послуги з постачання теплової енергії) встановлюються органами місцевого самоврядування та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП).
- (28) Постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 року № 1082 «Деякі питання нарахування (визначення) плати за теплову енергію та послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води для споживачів у зв'язку зі зміною ціни природного газу» (далі – Постанова № 1082) внесені зміни до Правил надання послуг, відповідно до яких теплопостачальним організаціям (виконавцям) надано право змінювати розмір нарахованої споживачам плати за послуги з централізованого опалення у разі зміни для них ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання відповідної послуги.
- (29) З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції Комітетом 17.01.2020 були надані суб'єктам господарювання, зокрема ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ», обов'язкові для розгляду рекомендації Комітету від 17.01.2020 № 2-рк щодо запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Рекомендації № 2-рк).
- (30) Відповідно до Рекомендацій № 2-рк теплопостачальні організації мали, зокрема: ужити заходів щодо зміни розміру нарахувань для всіх категорій споживачів за теплову енергію та послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води у зв'язку зі зміною для них ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/2020 років.
- (31) Про результати розгляду вищезазначених рекомендацій теплопостачальна організація мала надавати інформацію за формами, наведеними в додатках до Рекомендацій № 2-рк, кожного місяця до 01.06.2020.
- (32) Однак ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» листами від 14.02.2020 № 8-07/1950 та від 10.06.2020 № 22/1228 повідомило Комітет про те, що є ліцензіатом з відпуску електричної та виробництва теплової енергії в комбінованому режимі, де основним видом палива є вугілля антрацитової групи, складова частка якої дорівнює 90 %. Природний газ Товариство використовує для підтримання режиму горіння «підсвічування» при спалюванні вугілля та не перевищує 10 % і, відповідно, інформація зазначена в додатках 1 та 2 до Рекомендацій № 2-рк, а саме, нарахування за послуги з централізованого опалення (з використанням природного газу) та послуги з постачання гарячої води (з використанням природного газу), не може бути надана.
- (33) Разом із тим на сайті Товариства в рубриці «Новини» від 21 травня 2020 року повідомлено про збільшення спалювання частки газу при виробництві теплової та електричної енергії для очищення повітря в зоні можливого впливу ТЕЦ. У згаданому оголошенні було відзначено про витримання середнього паливного балансу газової частки протягом 4-х місяців 2020 року на рівні 42,07 %, а в квітні частка газу як палива становила 56 %.
- (34) За інформацією, наявною в Комітеті, на 24 лютого 2020 року на офіційному вебсайті НАК «Нафтогаз України» було оприлюднено Прейскурант на природний газ, вартість якого становить 3 948,0 грн/тис. куб. м без ПДВ та без урахування тарифів на транспортування і розподіл природного газу.
- (35) При цьому в тарифах на теплову енергію, які набули чинності з 01 січня 2020 року, витрати на паливо, розраховані з урахуванням ціни на природний газ, становили 5 500 грн за 1 000 куб. м.

- (36) Тобто, вбачається зниження планових цін на природний газ порівняно із цінами на природний газ, що враховані в розрахунках чинних тарифів на виробництво теплової енергії.
- (37) У зв'язку зі зниженням із початку опалювального періоду 2019/2020 років планових цін на природний газ порівняно із цінами на природний газ, що були враховані в розрахунках чинних тарифів на виробництво теплової енергії, за ініціативою НКРЕКП були змінені чинних тарифи на виробництво теплової енергії та встановлені нові тарифи на послуги з постачання теплової енергії для ліцензіатів, у тому числі ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ».
- (38) Так, постановою НКРЕКП від 17.03.2020 № 623 «Про внесення змін до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 січня 2020 року № 77» (далі – Постанова № 623) встановлено тарифи на послуги з постачання теплової енергії Товариству для потреб населення на рівні **827,18** грн/Гкал (з ПДВ) за рахунок зниження вартості паливної складової, яка є складовою собівартості теплової енергії, порівняно з її ціною врахованою в тарифах, встановлених постановою НКРЕКП від 11.12.2018 № 1823, для ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ».
- (39) Водночас, як свідчить наявна в Комітеті інформація, наразі в умовах дії договорів про надання послуг з централізованого опалення, що уклалися до 01.05.2019, тобто до моменту введення в дію Закону № 2189, теплопостачальні організації до споживачів цих послуг продовжують застосовувати, зокрема, тарифи на послуги з централізованого опалення, встановлені уповноваженими органами до 01.05.2019.
- (40) Так, ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» продовжує нараховувати населенню плату за послуги з централізованого опалення за тарифами, встановленими постановою НКРЕКП від 11.12.2018 № 1823 (далі – Постанова № 1823), на рівні **1 341,53** грн/Гкал (з ПДВ), що є завищеними на **514,35** грн від тарифів на послуги з постачання теплової енергії, встановлених Постановою № 623.
- (41) За повідомленням Товариства, знижені, згідно з Постановою № 623, тарифи на послуги з постачання теплової енергії, ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» може застосовувати в разі укладення населенням з виконавцями комунальної послуги нових договорів про надання послуги з постачання теплової енергії. Для споживачів, яким послуга з централізованого опалення надається за договорами, укладеними до 01 травня 2019 року, є чинними тарифи на послуги з централізованого опалення, встановлені Постановою № 1823.
- (42) Проте такі пояснення ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» не можуть вважатися обґрунтованими з урахуванням положень Постанови № 1082, яка не містить умов щодо зміни цін/тарифів на відповідні послуги залежно від укладення договорів.
- (43) Водночас, як свідчить наявна в Комітеті інформація, наразі Товариство не вживає належних заходів щодо перерахунків нарахувань плати споживачам за теплову енергію, послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води у зв'язку зі зміною для них ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/2020 років.
- (44) Проаналізувавши інформацію, розміщену на офіційному вебсайті Товариства в рубриці «Оголошення», з'ясовано, що ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» повідомляло споживачам категорії «Населення», що тариф на послугу з постачання теплової енергії порівняно з чинними знижується на 38,3 %, відповідно, на **514,35** грн/Гкал (з ПДВ), і цей тариф буде застосований виконавцем послуг після укладення зі споживачами відповідних договорів про надання послуг з постачання теплової енергії відповідно до обраної співвласниками багатоквартирних будинків моделі організації договірних відносин.

- (45) Разом із тим розміщення такої інформації лише на офіційному вебсайті Товариства є недостатнім, зважаючи на те, що не всі споживачі мають доступ до інтернет-ресурсів, зокрема, це люди похилого віку та малозабезпечені верстви населення.
- (46) Тому доцільно надавати таку інформацію й іншими способами, передбаченими Правилами постачання теплової енергії.
- (47) Частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» передбачено, що відповідно до цього Закону регулюються сфери діяльності суб'єктів природних монополій, зокрема транспортування теплової енергії.
- (48) Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього Закону, належать виробництво теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами) та постачання теплової енергії.
- (49) Отже, ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» є суб'єктом природної монополії та має ознаки монопольного (домінуючого) становища в межах теплових мереж, які перебувають на обслуговуванні Товариства в місті Києві.
- (50) Враховуючи зазначене, бездіяльність ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» у вигляді нездійснення перерахунків нарахувань плати споживачам за теплову енергію, послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води у зв'язку зі зміною ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/2020 років та непроведення публічного інформування споживачів про зменшення плати за послуги з постачання теплової енергії містить ознаки порушень, передбачених частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (51) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Комітету мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.
- (52) Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умов виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Враховуючи викладене, з метою усунення причин виникнення порушення та умов, що йому сприяють, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає товариству з обмеженою відповідальністю «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Забезпечити у встановленому порядку здійснення перерахунків нарахувань плати споживачам за теплову енергію, послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води у зв'язку зі зміною ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/2020 років.

2. Забезпечити публічне інформування споживачів про зменшення плати за послуги з постачання теплової енергії під час укладення договорів про надання послуги з постачання теплової енергії / гарячої води (замість договорів про надання послуг з централізованого опалення / централізованого постачання гарячої води) та умови укладення таких договорів.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у 2-х місячний строк з дня їх отримання.

Голова Комітету

О. ПІЩАНСЬКА